

Sporočilo za javnost

»Tobačni zakon bi moral biti še strožji, če želimo v Sloveniji do leta 2040 doseči družbo brez tobaka«

Nevladne organizacije, članice Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB), v celoti podpiramo predlagano novelo tobačnega zakona. Dodatno predlagamo še nekaj strožjih ukrepov, ki ne samo da so pomembni z vidika zdravja, temveč bi ugodno vplivali tudi na doseganje drugih ciljev, kot so npr. »zeleni prehod«, okrevanje po pandemiji, Agenda 2030 in cilji trajnostnega razvoja.

Ljubljana, 22. marec 2023 – **Konec februarja 2023 je Ministrstvo za zdravje v javno obravnavo posredovalo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov, ki prinaša uskladitev nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU, poleg tega pa v slovenski pravni red prenaša tudi najnovejšo (strožjo) evropsko direktivo glede ogrevanih tobačnih izdelkov.**

»Nevladne organizacije s področja javnega zdravja se strinjamo z vsemi v noveli zakona predlaganimi rešitvami in ukrepi, zlasti pa s prepovedjo vseh arom (razen tobačnih) tudi v elektronskih cigaretah oziroma ogrevanih tobačnih izdelkih, kot to že velja za cigarete in tobak za zvijanje. Strinjamo se tudi z obveznimi opozorili o škodljivosti kajenja na embalaži za ogrevane tobačne izdelke, prepovedjo kadilnic, uvedbo sistema za odobritev novih proizvodov ter dopolnitvami, ki zaostrejo nadzor in kazni za kršitelje«, je uvodoma pojasnil **Franc Zalar**, predsednik Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB).

»Kljub dokazano učinkovitim predlogom, pa smo v združenju prepričani, da bomo strategijo družbe brez tobaka do leta 2040 težko dosegli, če država ne bo uvedla še nekaterih dodatnih strožjih ukrepov, za katere vemo, da v nekaterih državah že dobro delujejo«, je povedala **Manca Kozlovič** z Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija. In dodala, da bi »zlasti morali razmisliti o določitvi javnih prostorov, kjer kajenje ne bi bilo več dovoljeno. Na primer tam, kjer se zadržujejo otroci, v bližini vrtcev in šol, bolnišnic, zdravstvenih domov, parkov in na športnih površinah, bazenih, plažah, vrtovih gostinskih lokalov ter povsod tam, kjer lahko posledično pride do pasivnega kajenja in hkrati onesnaževanja s cigaretnimi ogorki«. Takšne prostore brez dima (t. i. »smoke-free« prostore) v nekaterih državah namreč že poznajo in ne bi bili v Sloveniji nikakršna novost ali izjema.

»Zagotovo je treba pri noveli tobačnega zakona razmišljati širše in v smeri popolne zaščite prebivalcev pred izpostavljenostjo tobačnemu dimu (zlasti otrok, mladostnikov, nekadilcev in kroničnih bolnikov). Smo za popolno prepoved kajenja

tudi v vseh prevoznih sredstvih, večstanovanjskih zgradbah in gledaliških predstavah. Podpiramo torej povečevanje števila lokacij in okolij brez tobačnega dima in povezanih izdelkov. Slovenija je namreč uvrščena med države z nepopolno zaščito prebivalcev pred izpostavljenostjo tobačnemu dimu, kar slabša našo oceno in učinkovitost politike nadzora nad tobakom«, je povedal **Miha Lovše**, podpredsednik Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo (SZOTK) ter vodja vsebinske mreže »NVO varujejo naše zdravje«.

Dodatno bi bilo treba poiskati načine in določiti ukrepe, s katerimi bi omejili prikazovanje, normalizacijo oziroma oglaševanje tobačnih in povezanih izdelkov na spletu, v avdiovizualnih produkcijah, družbenih medijih, ter še posebej razmisliti, kako bi se lahko izognili prikritemu oglaševanju prek vplivnežev. »Med otroki in mladimi so zlasti popularni tako imenovani breznikotinski »vejpi«, na katere bi morali biti posebej pozorni zaradi napačnega prepričanja, da naj bi koristili zdravju in pri odvajanju od kajenja. V resnici otroke in mlade postopoma, dolgoročno navajajo na kajenje tudi tobačnih izdelkov. Potekajo mnoge raziskave o učinkih tovrstnih izdelkov na zdravje, a zgodnje raziskave kažejo, da vejpanje, tudi brez nikotina, ni varna alternativa kajenju cigaret.«, je dodala **mag. Nataša Jan**, direktorica Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije.

»Dejstvo je, da tobačna politika ni neposredno povezana zgolj z zdravjem, temveč lahko preohlapna zakonodaja vpliva tudi npr. na onesnaževanje okolja, pomanjkanje čiste pitne vode oziroma vode na splošno, ogroža tako imenovani »zeleni prehod« ter uresničevanje Agende 2030 in številnih ciljev trajnostnega razvoja, otežuje okrevanje po pandemiji Covida-19 in še bi lahko naštevali. Odgovornost odločevalcev glede novele zakona je zato ogromna in vsakršno popuščanje interesom tobačne industrije popolnoma nesprejemljivo. Še več, proizvajalcem tobačnih in povezanih izdelkov bi morali po vzoru Španije zapovedati visoka povračila stroškov za ogromno okoljsko škodo, ki jo s svojimi produkti (npr. cigaretnimi ogorki) povzročajo«, je za konec povedal **Matej Košir**, direktor Inštituta za raziskave in razvoj »Utrip« in vodja mreže »Preventivna platforma«.

Za vsa dodatna vprašanja in pojasnila smo vam na voljo prek elektronske pošte na info@sncda.si ali telefona **(031) 880-520** (Matej Košir).

Že vnaprej hvala za vse morebitne objave in daljše vsebinske prispevke!

Lep pozdrav,

Franc Zalar, predsednik ZKNB in podpredsednik Društva za zdravje srca in ožilja
Matej Košir, direktor Inštituta »Utrip« in vodja mreže »Preventivna platforma«

*Manca Kozlovič, članica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija
Mag. Nataša Jan, direktorica Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije
Miha Lovše, član Mreže »NVO varujejo naše zdravje« in podpredsednik SZOTK
Tomaž Gorenc, direktor Inštituta za zdravje in okolje (IZO)*